

**IMPROVING HEALTH CARE FOR HIV/AIDS IN THAILAND:
LEARNING FROM THOSE WHO SUFFER**

DUANGKAMOL WATTRADUL

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF NURSING SCIENCE
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2002

ISBN 974-04-2652-2

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

4137111 NSNS/D : สาขาวิชา: พยาบาลศาสตร์; พย.ด.

ดวงกมล วัตราคุลย์: แนวทางการพัฒนาบริการสุขภาพสำหรับผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS ในประเทศไทย: การเรียนรู้จากผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS (IMPROVING HEALTH CARE FOR HIV/AIDS IN THAILAND: LEARNING FROM THOSE WHO SUFFER) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ศิริอร ดินธุ D.N.Sc., ทศนา บุญทอง Ed.D., สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, M.D., M.P.H. 346 หน้า ISBN 974-04-2652-2

ประเทศไทยประสบกับการเพิ่มจำนวนของผู้ป่วยเอดส์และความต้องการทางด้านการดูแลและความช่วยเหลือทางด้านสังคมเพิ่มขึ้นอย่างรุนแรง ถึงแม้แผนเอดส์แห่งชาติที่ผ่านมาได้มีนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและลดปัญหาผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS แต่ผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS ยังมีความทุกข์ยากกับสภาพร่างกายที่เจ็บป่วยเรื้อรัง ดังนั้นการศึกษาประสบการณ์และความต้องการในการเข้าถึงบริการสุขภาพในผู้ป่วย HIV/AIDS จะได้แนวทางที่สำคัญในการจัดทำนโยบายเพื่อปรับปรุงระบบบริการสุขภาพสำหรับผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายประสบการณ์การเข้าถึงบริการสุขภาพ และศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดทำรูปแบบบริการสุขภาพสำหรับผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพจากการเล่าเรื่อง (Narrative interpretative) ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้น้อยผู้หญิง 30 ราย และผู้ชาย 20 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับประสบการณ์การเข้าถึงบริการสุขภาพและบันทึกภาคสนามในการสังเกตบริบทในสถานบริการสุขภาพต่างๆ ใน 5 ภาคของประเทศไทย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Narrative Analysis) ผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS ได้อธิบายความทุกข์ยากในการเข้าถึงบริการสุขภาพว่าเกิดจาก ความจำกัดของโครงสร้างในระบบบริการสุขภาพ ได้แก่ ความไม่ต่อเนื่องและไม่เพียงพอของการให้บริการ ข้อจำกัดของการรักษาดูแล การขาดมาตรฐานในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมในระบบบริการสุขภาพ และความไม่เท่าเทียมในการใช้สิทธิในระบบสวัสดิการสุขภาพ ซึ่งขัดขวางการเข้าถึงความเท่าเทียมในการรักษาเฉพาะ โรคด้วยยาต้านไวรัสเอดส์และการดูแลอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงบริการสุขภาพและความช่วยเหลือทางด้านสังคม ได้แก่ การเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สุขภาพ ปัญหาทางด้านสุขภาพและปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการถูกเลือกปฏิบัติจากชุมชนและสังคม ส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับบริการที่ไม่มีคุณภาพ รวมทั้งได้รับความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงแหล่งช่วยเหลือทางชุมชน ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าถึงบริการสุขภาพได้แก่ การได้รับข้อมูลและเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพที่เหมาะสม ได้แก่ การดูแลสุขภาพกลางวัน คลินิกเฉพาะโรค ซึ่งช่วยส่งเสริมการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอดส์ การสนับสนุนจากครอบครัวและเครือข่ายทางสังคม การเข้าถึงชมรมผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS ทำให้มีการพัฒนาและสามารถดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้ที่ศรัทธาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มกลุ่มตัวอย่างต้องการการมีส่วนร่วมและคาดหวังให้มีบริการสุขภาพที่ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาส และต้องการความเท่าเทียมในการเข้าถึงมาตรฐานและการรักษาด้วยยาต้านไวรัสโดยปราศจากเลือกปฏิบัติ โดยต้องการผู้ให้การดูแลที่มีคุณภาพและเพียงพอ มีบริการที่คุ้มครองผู้บริโภค มีความครอบคลุมของค่าใช้จ่ายในการรักษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประสบความทุกข์ยากเข้าถึงการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องและเข้าถึงเครือข่ายการรักษามีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยนี้ได้ให้ข้อมูลพื้นฐานและให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพสำหรับผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS สามารถนำข้อมูลด้านความต้องการในบริการสุขภาพของผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS มาเป็นข้อเสนอแนะจัดทำรูปแบบการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ ครอบคลุมด้านค่าใช้จ่ายและมีความเท่าเทียมในด้านการรักษาและการดูแลอย่างต่อเนื่อง

4137111 NSNS /D : MAJOR: NURSING; D.N.S.
KEY WORDS : HIV/AIDS/ HEALTH CARE SYSTEM/ ACCESS TO
CARE / NARRATIVE/ QUALITATIVE/ HEALTH
POLICY

DUANGKAMOL WATTRADUL: IMPROVING HEALTH CARE
FOR HIV/AIDS IN THAILAND: LEARNING FROM THOSE WHO SUFFER.
THESIS ADVISORS: SIRIORN SINDHU, D.N.Sc., TASSANA, Ed.D., SANGUAN
NITAYARUMPHONG, M.D., M.P.H. 346 P. ISBN 974-04-2652-2

Thailand is confronted by a rising number of AIDS patients and increasing serious demands for care and social support. The national AIDS plan has addressed the policy for the prevention and alleviation of AIDS; however, persons with HIV/AIDS still suffer with their chronic health status. To develop a healthcare policy appropriate for persons with HIV/AIDS, their experiences in accessing healthcare and voices of healthcare needs are deemed important guidelines to improve healthcare systems.

The purposes of this study were to describe the experiences of persons with HIV/AIDS regarding access to the healthcare system and to generate recommendations for a model of healthcare services. The study was a qualitative narrative study with a low-income sample of 30 females and 20 males with HIV/AIDS who shared experiences of health care access during in-depth interviews. Field notes were obtained for observing the contexts. Data was collected in public healthcare settings in five different parts of Thailand.

The results showed that many of the interviewees suffered limited treatment and care, sub-standard healthcare environment, and unequal healthcare coverage that impeded equal access specific treatments such as anti-retroviral therapy and continuity care. Sufferers said that factors that hindered their access to healthcare and community support were healthcare provider prejudice, personal weakness, and social discrimination. Factors that helped them to access healthcare were good information and healthcare systems such as Day Care and specific clinics for anti-retroviral therapy. They established family support and networks to gain access to good healthcare. They benefited by joining HIV/AIDS clubs which maintained their self-development, and gave them a voice to express their demands for proper healthcare. They said that their main health care needs were promotion of good health, prevention of opportunistic infection, equal access to standard care, and anti-retroviral therapy without discrimination. To promote access to continuity care, an effective referral network, adequate and qualified healthcare providers, universal healthcare coverage, and consumer protection were required.

The results of the study provide evidence and insights into how to improve the healthcare system for people with HIV/AIDS. Health policy with equity and quality access to care and treatment for people with HIV/AIDS is also elaborated.